

Ключові слова: художній дискурс, комунікативна роль, комунікативна стратегія, автор, наратор, адресат.

Summary. *The article is devoted to the study of literary postmodern discourse in the linguopragmatic aspect. The concept of communicative roles in the context of literary communication is considered, where the main positions of the interlocutors are presented by the speaker (the narrator) and the addressee (the reader). A thorough analysis of the implementation of the communicative role of the speaker, combining the author, narrator and character. Actualization of the factors of the addressee and the addressee, who are direct participants in the literary communication, requires the involvement of new methodological techniques, among which priority linguopragmatic, in particular, the definition of strategies and tactics of the speech interaction between the author and the reader. The strategic aspect of the research makes it possible to direct the study of literary text as a discursive phenomenon that has procedural and productive components. The processuality of literary communication involves consideration of the positions of the author and the reader as discursively deterministic, and performance – as images of the author and the reader, along with the corresponding text categories. The focus of our scientific research is the communicative behavior of the author's speaker, who initiates communication with the reader, and the choice of strategies for interaction and impact on the addressee. This approach will allow to highlight the specifics of literary discourse in a strategic aspect and consider the communicative role of the author as the subject of literary communication.*

The purpose of the article is to identify the communicative strategies and tactics that are characteristic of the communicative role of the author in co-operation with the reader in contemporary ukrainian literary postmodern discourse. The task of the work is to define the concept of strategy and tactics; to characterize the communicative role of the author in the literary discourse; analyze the specifics of the author's speech behavior; to present the basic strategies, tactics and moves implemented by the author-speaker in the postmodern literary discourse. The subject of research – the communicative behavior of the author of literary discourse, the object – the communicative strategies and tactics of speech behavior of the author in modern postmodern discourse.

As a result of the study it was found that in the postmodern literary discourse the author's communicative position has manifested in the communicative roles of the narrator and the character involved in the text-to-speech communication. At the same time, the author enters into a communicative interaction with the reader, using for this purpose communicative strategies – narrative, descriptive, argumentative and dialogical. Each of the strategies has specific language representations characteristic of postmodern literary discourse.

Key words: literary discourse, communicative role, communicative strategy, author, narrator, addressee.

Отримано: 16 серпня 2017 р.

УДК 811.161.2'42:821.161.2 P1/7.08.09

Б. О. Коваленко

РУКОПИСНІ ЗБІРКИ ПІСЕНЬ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

У середині минулого століття, завдяки зусиллям А. П. Євгенєвої, Й. О. Оссовецького, Є. Б. Артеменко, О. Т. Хроленка, С. Є. Нікітіної, Є. Сероцюка, Є. Бартмінського та ін., сформувався окремий філологічний напрям, який виник на межі фольклору, стилістики й мовознавства, – лінгвофольклористика.

Мова усної словесності опинилася в центрі уваги європейських славістів: Є. Бартмінського та Є. Сероцюка – у польській лінгвістиці; О. Зілинського – у чеській; П. Брозовича – у сербській; Х. Щробака – у болгарській; Л. А. Кузьмича, А. А. Малюка – у білоруській тощо. Традиції дослідження українського фольклору започаткували І. І. Срезневський, П. Г. Житецький, М. І. Костомаров, О. О. Потебня, М. Ф. Сумцов, О. Б. Курило та ін. Українську лінгвофольклористику як самостійну галузь наукового пошуку представили у своїх дослідженнях Л. К. Рак, О. О. Назарук, П. Є. Мишуренко, Р. Г. Волощук, В. П. Дроздовський, К. Ф. Шульжук, С. Я. Єрмоленко, В. А. Чабаненко, Т. М. Воробйова, Н. М. Журавльова, Г. М. Сагач, А. М. Поповський та ін. На сьогодні українське мовознавство має низку праць, у яких здійснено спроби осягнути фольклор як джерело діалектологічних досліджень (праці П. Ю. Гриценка, І. Г. Матвіяса, А. М. Поповського, С. Я. Єрмоленко, Г. Л. Аркушина, І. В. Гороф'янюк, Б. О. Коваленка та ін.).

Мета статті – з'ясувати, якою мірою відбилися говіркові явища у фольклорно-етнографічних записах з Поділля, зокрема піснях, здійснених у середині XIX ст. Степаном Руданським. Для аналізу використано рукописи письменника, які зберігаються у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

Пісенна творчість українців дуже багата й різноманітна, а жанрово українські народні пісні поділяють на історичні, козацькі, календарно-обрядові, ліричні пісні: родинно-побутові, сусільно-побутові та ін.

Поетичний стиль народної пісні в усіх народів відштовхується від виразних діалектизмів і прагне до високого стилю, близького до літературної мови. Наддіалектний характер української народнопісенної мови виявляється в тому, що виразні діалектні особливості нейтралізуються або спостерігається міграція слів з одного територіального різновиду мови в інший. Крім того, народнопісенна мова прагне до тривалого збереження елементів давньої літературної практики [2, 13]. Однією з ознак наддіалектності народної поезії є також застиглість епічних формул, архаїчність деяких зворотів. Причиною стирання діалектних особливостей народнопісенної мови був факт «переживання» народної пісні митцем, художником слова, який бачив народний твір на ширшому тлі літературної мови і часто продовжував його творення в нових варіантах [2, 15]. Мова народних творів, як відомо, помітно відрізняється від побутового мовлення виконавців (і, мабуть, укладачів) цих творів значно меншою кількістю діалектизмів, більшою загальнонародністю. Треба мати на увазі, що деякі говіркові явища в текстах народних пісень є відбиттям не діалектної, а давньої літературної традиції.

Перші фольклорні записи С. В. Руданського припадають на 40–50-ті рр. XIX ст. Про нього як про етнографа і фольклориста писали ще А. Ю. Кримський та М. З. Левченко у знадобках до життєпису письменника [3]. Визначено, що він почав збирати фольклор не пізніше 1852 р. (в архіві поета є два рукописні томи пісень, що датовані 1852 р. – *Б.К.*), прозаїчні космогонічні оповідки фіксував від наймита Вакули («Вакуліні оповідки»), записував також народні пісні, до деяких додавав і ноти. Отже, до 1852 р. С. В. Руданський уже мав двотомний збірник «Народные малороссийские песни, собранные в Подольской губернии»; через дев'ять років, працюючи в Ялті після закінчення Петербурзької медико-хірургічної академії, він підготував до друку великий етнографічний опис подільського весілля, який вважався втраченим, поки його не відшукав А. Ю. Кримський; ще через рік С. В. Руданський упорядкував збірник українських народних пісень з нотами «Копа пісень». Рукопис цього збірника виявив фольклорист І. С. Абрамов у 1928 р. в одній із приватних колекцій, однак видрукувати його не вдалося. Зауважимо, що ідея публікації усіх фольклорно-етнографічних записів С. В. Руданського належить ще І. Я. Франкові, який у праці «До студій над Руданським» запропонував зібрати всі фольклорні твори, які були питомих ґрунтом його оригінальної творчості. «Се, конечно, потрібне між іншим і для оцінки того, на кілька власної творчості проявив Руданський в оброблюванні сирого матеріалу усного, – писав він. – Шукаючи народних джерел співомовок Руданського, увага наша звертається в першому разі на ти твори нашої усної словесності, котрі сам поет записав з уст народу ... Думаю, що в повнім виданні творів Руданського не повинно бракувати тих народних оповідань, записаних поетом» [7, 219–222].

Отже, С. В. Руданський захопився записуванням фольклору ще навчаючись у Кам'янець-Подільській духовній семінарії. Зібрані пісні він оформляв у рукописні збірки. Перша із них двотомна, що має назву «Народные малороссийские песни, собранные в Подольской губернии С. В. Р.». Перший том містить пісні смутні та веселії» [4]. Другий том – це «Пісні козацькії, чумацькії, бурлацькії, рекрутськії, весільнії, великоднії і так собі» [5]. Обидва томи датовані 1852 р., однак очевидно, що С. В. Руданський не один рік збирав пісні, вміщені в них. Ці записи свідчать про широку обізнаність юнака з народною творчістю, він свідомо, з усією уважністю добирав різноманітні пісенні зразки, групував їх за тематичним принципом. Рукописні збірки народної творчості, впорядковані ним, містять багато нових матеріалів порівняно з раніше друкованими фольклорними збірками. Пісні, у яких розповідалося про долю заробітчанина, наймита, рекрута, привертали його особливу увагу. Народну творчість, на думку І. І. Пільгука, С. В. Руданський розглядає у зв'язках з літературою. Із цього погляду показовим є те, що молодий поет добирав до розділів своїх збірок епіграфи з творів В. А. Жуковського та О. С. Пушкіна.

До розділу «Пісні сумнії» (перший том) підібрано такий епіграф:

Он пел... но был печален глас.

Увы! Он знал в любви одну лишь муку! Жуковский [4].

Розділ «Пісні козацькії» (друга збірка) розпочинається таким епіграфом:

Кто при звездах и при луне

Так поздно едет на коне.

Казак на север держит путь. Пушкин

До розділу «Пісні веселії» (перша збірка) епіграфом слугують рядки:

Станем братцы в круговую,

Грянем песню удалую. (*Русск. песня*)

Наведені епіграфи до збірок дають підстави стверджувати про захоплення молодого С. В. Руданського творами О. С. Пушкіна, В. А. Жуковського і про обізнаність його з усною російською народною творчістю.

Пісні, зібрані С. В. Руданським, чітко відбивають подільські говіркові риси. У збірці, датованій 1852 р. і написаній так званою «ярижкою», наприклад, виявляємо ряд говіркових рис Поділля: «Туманъ, туманъ по долини, Широкий лысть на ялыни; А ще ширшій на дубочку... Кличе голубъ голубочку *Хоць* не свою, то чужую Ходы серце *поцюлюю!*»¹ – вживання [ц'] замість [ч] у сполучнику (частці) *хоча*; замість [і] (<ѣ) виступає [у] внаслідок уподібнення до [у]; «Ой хожу я хожу ненахожуся Да кого вирне люблю ненадывлюся» – відсутність чергування [д], [т], [з], [с] з відповідними шиплячими [дж], [ч], [ж], [ш]; «Возьмы мою милую Щей дытину малую А даремне несхочу Срибломъ *злотомъ* заплачу» – випадки неповноголосся; «Поховаю у саду Щей рожою *обсажу* Скажуть *люде* що кохав *Що* въ садочку поховавъ» – відсутність чергування [д], [т], [з], [с] з відповідними шиплячими [дж], [ч], [ж], [ш]; закінчення -е у слові *люди*; «Ой ты дубе *кучеравый* Лысть на тоби *расный*» – твердість приголосного [р]; «*Хоць* я тоби недамъ лыха *Дадутъ* тобі *люде* Буде *трасты* симъ литъ *трастя* А *смерты* не буде» – вживання [ц'] замість [ч] у сполучнику (частці) *хоча*; стверділий кінцевий [т'] у дієсловах; флексія -е у слові *люди*; твердість приголосного [р]; закінчення -и у формі род. відм. одн. іменників III відміни; «Хто хоче любыты молоду дивчыну Нехай зготує собі *домувыну*» – явище так званого *укання*; «Ой виддала мене маты За кого я *хтила* Незлизае нагаіочка Да изъ мого тила» – випадання звука [о] в середині слова у формах дієслова *хотіти*; «Ой Семене ой Семене, Семене Чомъ не *ходышь*, не *говоришь* до мене Чомъ душею и Машею *незовешь* Прыйде вечиръ самъ до *гыншои* *идешь* Пидъ полою медь, горивочку несешъ» – збереження м'якості шиплячих та африкат; уживання протетичних [г], [в] перед голосними; «Запалылы сосну Видъ верха до споду Ой сосонка *горытъ* Дивчына *говоритъ*»; «Ой у полю въ полю Вода човна *носытъ* Тамъ мыла мылого Якъ голуба *проситъ*» – стверділий кінцевий [т'] у дієсловах 3-ї ос. одн. і мн. теперішнього часу; «Ой на ставу на ставочку Тамъ *плывають* череночки *Идна* къ други преплывае Которая пару мае А которая немає До берига видплывае А я жыю *въ божи кары* Не давъ Господь *пары*» – стверділий кінцевий [т'] у дієсловах; говіркова форма числівника *один*; у дав. і місц. відм. одн. прикметників та неособових займенників жіноч. р. наявні звичайні усічені закінчення з опущеним [й]; залишки двоїни; «Ой я буду *говориты* *Що* видъ людей чую Ой що въ тебе моя мыла *Гыншии* ночують» – уживання протетичних [г], [в] перед голосними; «Ой вернысь мылая Ой вернысь додому Вже буду жыты До *смерты* съ тобою» – закінчення -и у формі род. відм. одн. іменників III відміни; «На городи сино Два голубы сило Ой десь мое серденятко *Вечераты* *схтило*» – твердість приголосного [р]; випадання звука у середині слова у формах дієслова *хотіти* та ін.

Закінчивши семінарію, С. В. Руданський подав документи не до духовної, а до Санкт-Петербурзької медико-хірургічної академії. Щоправда, його одразу зарахувати студентом не могли, через те що він належав до духовного стану. Лише навесні 1856 р. святійший синод задовольнив клопотання юнака про вихід із духовного стану, а восени Подільська консисторія видала йому відповідне свідоцтво. Ставши повноправним студентом, С. В. Руданський почав одержувати мізерну стипендію, якої навіть не вистачало на харчування. Тривале голодування та вологий клімат спричинили захворювання на туберкульоз, яке ледь не скінчилося фатально 1860 р. Тому, закінчивши наступного року академію, поет виїхав на роботу до Ялти на посаду міського лікаря – тамтешній клімат був сприятливим для хворих на сухоти [6].

У Криму С. В. Руданський продовжував збирати і вивчати народну творчість. Тут він упорядкував рукописну збірку під назвою «Юпа пісень. Списав Степан Руданський. Ялта року 1862, м-ця червня» [2]. У ній вміщено 60 українських пісень з мелодіями, які теж записав сам поет. Серед цих пісень є й такі, що вміщені у попередній збірці, наприклад, «Ой ти дубе кучерявий». Порівняльний аналіз цих пісень переконує, що у збірці 1852 року говіркових рис більше:

Збірка 1852 р.: *Хоць* я тоби недамъ лыха

Дадутъ тобі *люде*

Буде *трасты* симъ литъ *трастя*

А *смерты* не буде

Збірка 1862 р.: *Хочь* я тобі не дамъ лиха

Дадуть тобі *люди*

Буде *трясти* сімъ літъ *трястя*

А *смерти* не буде.

Однак зауважимо, що й збірка 1862 р. не позбавлена діалектних рис, а пісні, вміщені в ній, відбивають особливості мовлення подолян середини XIX ст. На нашу думку, це все ж таки фольклорні записи з Поділля, відтворені через роки, а не зібрані безпосередньо в Криму.

В аналізованих текстах пісень ялтинського періоду серед говіркових елементів на фонетичному рівні можемо виокремити такі: «Дежъ ти *виіжжаеш* Мій сизовый орле? Хто жъ мене молоду Безъ тебе пригорне?»²; «На *добраничъ* та всімъ на *нічъ* Та вже жъ бо я иду спати За ворітьми зеленъ явірѣ Тамъ я буду тай ночувати»; «Зеленая черемшино Чомъ не *горишь* оно *куришься* Молодая дівчинонько Чомъ не *робишь* оно *журишься*?» – збереження м'якості шиплячих та африкат; «Ой коли бъ ти пане Саво *хтівъ* у куми братии Ти бъ не ходивъ та до Січі церкви руйнувати» – випадання звуку у середині слова у формах дієслова *хотіти*; «Хлопці молодці пийте гуляйте Жваві дівчата хлопцівъ кохайте Весна въ рікъ *ідна* – гуляйте люди И въ насъ другий разъ весни не буде», «Зеленая та дібровонько Чого въ тебе та пенъківъ много? Паросточку ні *едного*?», «Ой на степу ой на степу ой на кримськимъ полі Висипали чумаченьки *штири* мажи солі», «Ой чи явірѣ чи не явірѣ Чи зелена черемшина Миже *стома* дівоньками Тільки мені тай *ідна* мила» – фонетичні варіанти числівників; «Ой вийшла другая Та вже не такая Підійняла китаечку Тай *поцілувала*», «И *цюлуе* милуе гостинці купуе. А на мене молодую нагайку готуе», «Ой за горою за долиною Тамъ сидівъ голубъ изъ голубкою *Цюлувалися* милувалися Сивими крилами обіймалися» – перехід [i] в [y] в наступному складі внаслідок асиміляції до [y]; «Ой місяцю перекрою Зайди за комору Нехай же я зъ своїмъ милимъ Стану й *поговору*», «Ой вийшла третя Одъ крайньої хати: «Було жъ тобі бісівъ сину Насъ *трохъ* не кохати!», «Ой моя мати та не журъ мене Въ далеку дорогу *виражай* мене Ой темна нічка та не видная Козаку дорога та далекая...» – твердість приголосного [p']; «Ой повій вітроньку на мою світлоньку Съ того краю звітки милу маю. Вітрець повіває світлоньку минає Десь милая вже *иного* має», «Скупа родина скупа Малий коровай *испекла*» – вживання [и] на початку слова; «Коло млина коло броду Пило два голуби воду Напилися й полинули За *коханя* спом'янули», «Ой чи вдаришь чи не вдаришь Тільки мене *житя* сбавишь Ой чи влучишь чи не влучишь Тільки мене зъ нимъ розлучишь», «Біжи коню долиною Темнимъ лісомъ дібровою А стань коню на воротяхъ На зелене *напоротя*...», «– Ой не знаю милі *братя* чимъ же васъ витати Породила жінка сина буду въ куми братии», «Ой плини жъ ти мила тихою водою Не мавъ же я *коханя* съ тобою...» – відсутність подовжених приголосних в іменниках сер. р. II відміни; «Зелена діброва безъ вітру шумить А чужий батенько не б'є та болить Чужая матінка словами въялить *Пійде* до сусіди невістку судить», «Ой не спиться не дремиться И сонъ мене не бере *Пійшовъ* би я до дівчини Тай не знаю де живе» – спорадичне вживання дієслівних форм з нескладовим [i]; «Найшла жъ бо я кубелечко Де *вутка* несеться Чую жъ бо я миже люди Вражій синъ сміється» – вживання приставних [г], [в] перед голосними.

На словотвірному рівні фіксуємо такі риси: «*Покірнице* дитятко Тодорцю Низенько ся родиноньці кланяє Біле личко слізоньками вмиає А жадної родиноньки не минає» – вживання прикметниково-прислівникового суфікса *-ишч-* для вираження вищого та найвищого ступенів порівняння замість нормативного суфікса *-иш-*; «Ой у полю криниченька *Кручане* відро А вже жъ мої дівчиноньки Давно не видно» – вживання дієприкметникового суфікса *-ан-* у віддієслівних прикметниках замість суфікса *-ен-*.

Чітко простежуються територіальні риси і на морфологічному рівні: «Хочъ я тобі не дамъ лиха Дадуть тобі люди Буде трясти сімъ літъ трястя А *смерти* не буде» – флексія *-и* у формі род. відм. одн. іменників III відміни; «Ой *хожу* я *хожу* Якъ та рибка въяла...» – відсутність чергування [д], [т], [з], [с] із відповідними шиплячими [дж], [ч], [ж], [ш]; «Ой *хожу* я *хожу* Якъ та рибка въяла *Дала-йсь* мні любощі Дівчино кохана», «Ой якъ би ти такъ за мною Якъ я за тобою *Жили би-сь*мо серце мое Якъ рибка зъ водою» – злиті форми минулого часу складеного типу, що є поєднанням основної складової частини колишнього перфекта (дієприкметника) з допоміжним дієсловом у скороченому, здеформованому вигляді.

На синтаксичному рівні спостерігаємо вживання конструкції дав. відм. з прийменником *к* і його фонетичними варіантами: «Пригортайся мила *Къ зеленому дубу* Лишь не кажи правди Своему нелюбу», «Ой дівчина по гриби ходила Въ зеленому гаю заблудила Приблудила *къ зеленому дубу* «Ой тутъ же я ночувати буду!».

Отже, у пісенному мовленні, як свідчать рукописні тексти пісень, певною мірою відбиваються як фонетичні та морфологічні, так і лексичні й синтаксичні риси подільських говірок.

Примітки

¹ Тут приклади подаємо за: Народные малороссийские песни. Пісні смутніі, веселіі. Т. І. Збірка народних пісень. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 1; Народные малороссийские песни, собранные в Подольской губернии. Пісні козацькіі, рекрутськіі, весільніі, великодніі і так собі. Т. II. Збірка

народних пісень. Каменець-Подольськ, 1852. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 2.

² Тут приклади подаємо за: Народные малороссийские песни. Пісні смутні, веселі. Т. І. Збірка народних пісень. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 1; Народные малороссийские песни, собранные в Подольской губернии. Пісні козацькі, рекрутські, весільні, великодні і так собі. Т. II. Збірка народних пісень. Каменець-Подольськ, 1852. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 2.

Список використаних джерел

1. Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова / С.Я. Єрмоленко. – К. : Наук. думка, 1987. – 245 с.
2. Копа пісень. Списав Степан Руданський. Ялта 1862 р. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 4.
3. Кримський А. Ю. Знадоба до життєпису Степана Руданського (1833–1873) / Акад. Аг. Кримський та Мик. Левченко // Збірник Історико-філологічного Відділу. – К., 1926. – № 19. – Вип. I. – С. 1–23.
4. Народные малороссийские песни. Пісні смутні, веселі. Т. І. Збірка народних пісень. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 1.
5. Народные малороссийские песни, собранные в Подольской губернии. Пісні козацькі, рекрутські, весільні, великодні і так собі. Т. II. Збірка народних пісень. Каменець-Подольськ, 1852. Рукопис. – Відділ рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Фонд 63, № 2.
6. Степан Руданський (1834–1873) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ababahalamaha.com.ua/uk/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD
7. Франко 1980: Франко І. Я. До студій над Ст. Руданським / Іван Франко // Зібрання творів у п'ятдесяти томах – К. : Наукова думка, 1976–1989. – Т. 28. – С. 219–221.

Анотація. У статті з'ясовано, якою мірою відбулися говіркові явища у фольклорно-етнографічних записах з Поділля, зокрема піснях, здійснених у середині XIX ст. Степаном Руданським.

Ключові слова: подільські говірки, діалектні риси, С. Руданський, рукопис, автентичний текст.

Summary. In the article it is clarified to what extent the dialect phenomena got reflected in folklore and ethnographic records from Podillia region, in particular in the songs performed in the middle of the XIXth century by Stepan Rudanskyi.

It is noted that the first folklore records made by S. Rudanskyi belong to the 40–50-ies of the XIXth century. Prior to 1852, S. Rudanskyi had already had a two-volume collection «Folk songs of Malorosiia (Little Russia), collected in Podollia province»; after nine years, working in Yalta after graduating from the St. Petersburg Medical and Surgical Academy, he arranged a collection of Ukrainian folk songs with notes a «Kopa of songs». Particularity those manuscripts of the writer, which are stored in the department of manuscripts and textology of the T. Shevchenko Institute of Literature of National Academy of Sciences of Ukraine, were used for the analysis.

In the collection, dated by 1852 and written by the so-called «yarizhka», a number of dialectal features of Podillian region are found. The collection of 1862 also is not devoid of dialectal features, and the lyrics, contained in it, reflect the peculiarities of people's from Podillian region language in the mid-nineteenth century. The songs, collected by S. Rudansky clearly reflect the Podillian dialect features: the usage of [u'] instead of [u] in conjunction (particle) *хоча*; [y] goes instead of [i] (<ѣ) as a result of assimilation to [y]; absence of interchange of [θ], [m], [z], [c] with the corresponding sibilant sounds [дж], [ч], [ж], [ш]; the phenomena of *povnoholossia*; the ending *e* in the word *люду*; firmness of consonant [p]; ending *u* in the form of genitive singular of nouns of the III declension; the drop out of sound [o] in the middle of the word in the forms of the verb *xomimu*; retaining of the softness of sibilant sounds and africates; usage of prothetic sounds [z], [ʂ] before the vowels and etc.

Thus, in songwriting, as manuscript texts of songs show, both phonetic and morphological features are reflected to some extend, as well as lexical and syntactic features of Podillian dialects.

Key words: Podillian dialects, dialects features, S. Rudanskyi, manuscripts, authentic texts.

Отримано: 1 серпня 2017 р.